

BALLA TIBOR

A VILÁGÉGÉS ALBUMA

Magyarország első világháborús képes krónikája

(Zrínyi Kiadó, Budapest, 2016. 272 o. ISBN: 978 963 327 657 0)

„Ex nihilo nihil fit” – tartja az ókori mondás, aminek igazát könnyű belátni, ha gondolatban végigtekintünk az első világháború centenáriuma kapcsán hazai szerzők tollából eddig megjelent különféle rendű és rangú szakkönyvek kínálatán. A „semmi”, amiből „semmi” sem lesz, jelen esetben könnyen behelyettesíthető a magyarországi első világháborús kutatások utóbbi negyedszázadának általános állapotával, és ha ebben a sommás értékelésben természetesen akad is némi túlzás, nehéz tagadni, hogy nálunk a Nagy Háború történetének módszeres feltárása mondhatni *módszeresen* elhanyagoltatott. Ennél fogva aligha lehet azon csodálkozni, hogy a honi könyvtérmező a magyar hadtörténet eme fontos korszakával kapcsolatban igencsak szerénynek mondható: egy kezünkön meg lehet számolni azokat a publikációkat, amelyek nem korabeli visszaemlékezéseket, illetve naplót, hanem szaktanulmányokat közölnek. De hát tulajdonképpen furcsa is lenne, ha a történész szakma most nagy hirtelen előállna olyan új tudományos eredményekkel, amelyek nem létező kutatások alapozn(án)ak meg...

A könyvkiadók ezért szorgos munkával fordítatják le és jelentetik meg a nemzetközi piacon hozzáférhető és egyébként igen színvonalas külföldi szakirodalom javát – mert publikálni mégis csak kell. Ez ugyan örvendetes, különösen a korábbi évekhez képest, ám ezeknek a köteteknek az árszínvonala (6-8 ezer vagy annál is több forint) kicsit magas a hazai olvasóknak. Így sok kiadó a másik „csodafegyverhez” nyúl: megjelentet egy újabb világháborús fotóalbumot. Ugyanezt tette a Zrínyi Kiadó is, amikor a címben szereplő kötetet piacra dobta, méghozzá a fenti árfekvésnél picivel szerényebb, mindössze 5800 forintos áron.

A kötetet jegyző Balla Tiborral a Zrínyi tulajdonképpen nagyon is biztosra ment, hiszen ő már több hasonló kiadvány megjelentetésében közreműködött, akár önállóan (mint a nagy sikerű *Szarajevó, Doberdó, Trianon* esetében), akár társszerzőként (miként a *Nagy Háború másik arca: a lövészárkok hétköznapijai* című, nem kevésbé sikeres kiadványban). A számítása bevált: ha szabad így mondani, Balla Tibor ezúttal is hozta a formáját. Pedig éppen az előzményként már napvilágot látott hasonló kiadványok miatt nem volt igazán könnyű dolga. Hiszen hiába olvashatjuk a „beköszöntő gondolatokban”, hogy túlnyomó részben publikálatlan képek kerültek beválogatásra, valójában a rutinos olvasó sok ismerős fotóra bukkanhat. Tény ugyanakkor, hogy sok a még nem látott anyag is, és a kollekción nagyon is érdekes, figyelmet érdemlő válogatássá sikeredett. Külön ki kell emelni a fotók minőségét: nagyon megérdemli a dicséretet a képfeldolgozást végző – a kötet impresszumából ki nem deríthető nevű – munkatárs, akinek munkája révén életre kelnek a korabeli fotográfiák. Ami a tematikus válogatást illeti, azért Balla Tibor és Fischer Zoltán a felelős: nem tudni, milyen arányban, de le kell szögezni, hogy jó munkát végeztek. Ugyanez elmondható az egyes fejezetekhez írott kísérőszövegekre is, amelyek szerzője Balla Tibor. Neki nagy-nagy dicséret jár azért, mert nagyon nehéz feladatra vállalkozott: tömör, szakszerű és mégis élvezhető szövegeket kellett produkálnia. Sikerral abszolválta ezt a feladatot.

Az ismertetés végére apró kritikai megjegyzések kíváncsoznak: jó lett volna nem csupán a belső borítókon – és ott is kizárólag illusztrációként – látni néhány csinos térképvázatot. Továbbá, amennyire helyeselni lehet az egyes fotók lelőhelyének és leltári számának precíz feltüntetését, annyira ijesztően hat ennek megvalósítása a 271. oldalon, ami olyan, mint valami titkos kód Mata Hari vagy Redl ezredes naplójából...

De mindez hagyján. Mert a legeslegvégére maradt egy jóval komolyabb kritika is: a borító kérdése. Tulajdonképpen lehetetlen józan értelemmel felfogni azt a kiadói magatartást, amely teljesen figyelmen kívül hagyja a szerzői intenciókat és kizárólag a saját szempontjait kívánja érvényesíteni. Jelen esetben ez a magatartás egy teljesen furcsa kompozíciójú és – mondjuk ki – elrontott borítót eredményezett, amely teljesen tönkreteszi a kötet egyébként szép és szerethető külalakját. Vajon kinek a fejében fogalmazódhatott meg az örült ötlet: a borítót matt árnyképekkel körülfoltyató és egyebek között huszárok felett ágyúkat röptető koncepció?

De hagyjuk a borítót és emlékezzünk inkább a kiváló minőségű képekre és az okos szövegekre. *Ezektől* lett ez a kötet végeredményben jó.

Pollmann Ferenc